

R O Z S U D O K

V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci navrhovateľky **N.**, bývajúcej vo **V.**, zastúpenej JUDr. J., advokátom so sídlom vo **V.**, proti odporcom **1/ J.**, bývajúcemu v **H.**, **2/ I.**, bývajúcej v **B.**, zastúpenej JUDr. J., advokátom so sídlom v **H.**, **o zaplatenie 100.000,- Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 7 C 153/2004, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. decembra 2005, sp. zn. 16 Co 352/2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. decembra 2005, sp. zn. 16 Co 352/2005 vo výroku o trovách prvostupňového a odvolacieho konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom z 27. júna 2005, č.k. 7 C 153/2004-86 zamietol návrh, ktorým navrhovateľka žiadala zaviazať odporcov 1/, 2/ spoločne a nerozdielne na zaplatenie 100.000,- Sk titulom kúpnej ceny za odpredané motorové vozidlo L. ŠPZ V. a náves ŠPZ V.. Navrhovateľke uložil povinnosť nahradiť odporcom 1/, 2/ trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 60.711,- Sk v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie navrhovateľky a odporcov (do výroku o trovách konania) rozsudkom z 15. decembra 2005 sp. zn. 16 Co 352/2005 pripustil čiastočné späťvzatie návrhu o sumu 20.000,- Sk, v tejto časti rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bol návrh voči odporkyňi 2/ do výšky 80.000,- Sk zamietnutý, potvrdil. Vo výroku, ktorým bol návrh voči odporcovi 1/ do výšky 80.000,- Sk zamietnutý, rozsudok okresného súdu zmenil tak, že odporcovi 1/ uložil povinnosť do 3 dní zaplatiť navrhovateľke 80.000,- Sk so 6 % úrokom z omeškania od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku návrh voči odporcovi 1/ zamietol (t.j. v časti úrokov z omeškania, keďže návrhom sa navrhovateľka domáhala zaplata úrokov z omeškania zo žalovanej istiny vo výške 16,5 % od 11. apríla 2004 do zaplata). Vo výroku o trovách prvostupňového konania zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov prvostupňového konania. O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil zmenou rozhodnutia súdu prvého stupňa vo veci samej, ktorá mala za následok aj zmenu rozsudku v súvisiacich výrokoch o trovách konania. Zmeňujúci výrok o náhrade trov prvostupňového konania odôvodnil § 142 ods. 2 O.s.p., lebo návrh na zaplata 100.000,- Sk spoločne a nerozdielne bol podaný voči dvom odporcom. Keďže súd návrhu vyhovel len vo vzťahu k odporcovi 1/ do výšky 80.000,- Sk (po späťvzati návrhu v časti o 20.000,- Sk) a vo zvyšku žalobu zamietol, ani jeden z účastníkov tak nemal vo veci plný úspech, účastníci boli úspešní len čiastočne. Rovnako z dôvodu čiastočného úspechu účastníkov nepriznal žiadnemu z účastníkov ani náhradu trov odvolacieho konania (§ 142 ods. 2 O.s.p.).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky vyhovel podnetu odporkyne 2/ a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. decembra 2005, sp. zn. 16 Co 352/2005 vo výroku o náhrade trov prvostupňového konania i vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania napadol mimoriadnym dovolaním, ktorým žiadal rozhodnutie krajského súdu v napadnutej časti zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie. Podľa jeho názoru súdy pri rozhodovaní o trovách konania nepostupovali v súlade s ustanoveniami § 142 ods. 1 O.s.p., § 157 ods. 2 O.s.p. Poukázal na § 142 O.s.p., ktorý vyjadruje zásadu zodpovednosti účastníkov konania za výsledok sporového konania. Ten účastník, ktorý mal v konaní plný úspech, má právo na náhradu všetkých trov vynaložených na účelné uplatňovanie, resp. bránenie práva. Z formulácie výroku krajského súdu v merite veci vyplýva, že odporkyňa 2/ mala v konaní plný úspech, preto o trovách konania mohol súd

vo vzťahu k odporkyňi 2/ rozhodnúť len v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. a v prípade existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa § 150 O.s.p. Rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 2 O.s.p. vo vzťahu k odporkyňi 2/ je zmätočný a navyiac pre nedostatok dôvodov aj nepreskúmateľný. Z odôvodnenia rozsudku sa možno len domnievať, že súd vychádzal z pasívnej solidarity odporcov 1/, 2/. Uplatnenie peňažného nároku voči viacerým odporcom však ešte neznamená, že ide o prípad spoločného záväzku. Odvolací súd konštatoval len existenciu záväzku odporcu 1/, preto rozhodnutie o náhrade trov konania konštatujúce spoločnú a nerozdielnu zodpovednosť je vo vzťahu k výroku rozhodnutia zmätočné. V dôsledku nesprávnej aplikácie príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a je postihnuté vadou konania, ktorá má za následok nesprávnosť vydaného rozhodnutia.

Navrhovateľka vo vyjadrení k dovolaniu poukázala na to, že návrh podala voči obom odporcom z dôvodu, že v čase jeho podania na súd nebolo zrejmé, kto je vlastníkom predaného ťahača s návesom, ktorý predala odporcovi 1/, pretože na dopravnom inšpektoráte bol vedený na meno jeho matky odporkyne 2/. Zo strany odporcu 1/ išlo o podvodné konanie, lebo kúpnu cenu nezaplatil riadne a včas, preto bola nútená domáhať sa svojich práv súdnou cestou. Napriek úspechu v konaní, súd jej náhradu trov konania nepriznal, hoci odporkyňa 2/ zapríčinila, že musela uplatniť svoje právo aj voči nej, nakoľko súhlasila s tým, aby motorové vozidlo s návesom, ku ktorému nemala žiaden vzťah, bolo vedené na dopravnom inšpektoráte na jej osobu. Navyiac odporkyňa 2/ už v odpore voči platobnému rozkazu potvrdila, že s predmetnou záležitosťou nemá nič spoločné, lebo odporca 1/ kúpil ťahač s návesom a valníkový náves od iných osôb a kúpna cena nebola splatná. Jej konanie bolo účelové, aby v prípade výkonu rozhodnutia nebolo možné pohľadávku vymôcť od odporcu 1/. Vzhľadom na uvedené tu boli dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 150 O.s.p, kedy výška trov uplatňovaných odporkyňou 2/ voči nej prevýšila uplatňovanú pohľadávku, krajský súd o náhrade trov konania rozhodol správne. Žiadala preto mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietnuť a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

Odporca 1/ vo vyjadrení k dovolaniu sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi mimoriadneho dovolania. Odporkyňa 2/ navrhla mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora vyhovieť, zrušiť napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici vo výroku o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu odporkyne 2/ (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) v otázke náhrady trov konania odporkyne 2/, voči ktorej bol návrh zamietnutý.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Návrhom na začatie konania z 25. mája 2004 navrhovateľka žiadala zaviazať odporcov 1/, 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť 100.000,- Sk so 16,5 % úrokom z omeškania od 11. apríla 2004 do zaplatenia titulom kúpnej ceny za odpredaný ťahač s návesom. Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom z 27. júna 2005, č.k. 7 C 153/2004-86 návrh voči odporcom 1/, 2/ zamietol v celom rozsahu a o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľke uložil povinnosť nahradiť odporcom 1/, 2/ trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 60.711,- Sk v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Krajský súd v Banskej Bystrici konajúc o odvolaní účastníkov (odporcovia napadli rozsudok len vo výroku o náhrade trov konania z dôvodu, že im nebola priznaná náhrada zaplateného súdneho poplatku za odpor podaný proti platobnému rozkazu v uvedenej právnej veci) rozsudkom z 15. decembra 2005 sp. zn. 16 Co 352/2005 pripustil čiastočné späťvzatie návrhu o sumu 20.000,- Sk, v tejto časti rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil. Rozsudok okresného súdu vo výroku, pokiaľ bol návrh voči odporkyne 2/ do výšky 80.000,- Sk zamietnutý, potvrdil vo výroku, pokiaľ bol návrh voči odporcovi 1/ do výšky 80.000,- Sk zamietnutý zmenil tak, že odporcu 1/ zaviazal zaplatiť navrhovateľke 80.000,- Sk so 6 %

úrokom z omeškania od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku návrh voči nemu zamietol. Vzhľadom na zmenu rozsudku súdu prvého stupňa zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov prvostupňového konania tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov prvostupňového konania. Tento zmeňujúci výrok o trovách prvostupňového konania odôvodnil čiastočným úspechom účastníkov konania, keďže návrhu súd vyhovel len vo vzťahu k odporcovi 1/ vo výške 80.000,- Sk, a vo zvyšku návrh zamietol (§ 142 ods. 2 O.s.p.). Rovnako z dôvodu čiastočného úspechu účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. aj o trovách odvolacieho konania tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo (§ 142 ods. 2 O.s.p.).

Ustanovenie § 142 O.s.p. vyjadruje zásadu zodpovednosti za výsledok sporového konania. V § 142 ods. 1 O.s.p. sa premietajú zákonné princípy, podľa ktorých náhrada trov konania zaťažuje stranu, ktorá v spore nebola úspešná, resp. účastníka, ktorý zaviniel, že konanie muselo byť zastavené (§ 146 ods. 2 O.s.p.).

V citovanom ustanovení § 142 O.s.p. je upravené rozhodovanie súdu o náhrade trov konania podľa miery úspechu vo veci. Rozhodovanie podľa § 142 O.s.p. je založené na týchto zásadách: a/ účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná plnú náhradu trov konania proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal (ods. 1/), b/ účastníkovi, ktorý mal vo veci prevažný úspech, súd prizná pomernú časť trov konania proti účastníkovi, ktorý mal vo veci prevažne neúspech (ods. 2/), c/ ak bol úspech a neúspech oboch účastníkov rovnaký, súd rozhodne, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (ods. 2/), d/ účastníkovi, ktorý mal vo veci čiastočný úspech, súd prizná proti druhému účastníkovi plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v nepatrnej časti alebo ak záviselo rozhodnutie o výške plnenia od znaleckého posudku, alebo ak záviselo rozhodnutie o výške plnenia od úvahy súdu (ods. 3).

Pri rozhodovaní o trovách konania podľa § 142 ods. 1, 2 O.s.p. z hľadiska procesného výsledku je potrebné posúdiť, či žalobný petit bol prevzatý do súdneho rozhodnutia, pričom treba vychádzať z toho, že procesný úspech v spore nemožno striktne porovnávať v spojitosti s pôvodne sformulovaným návrhom, ktorý môže byť v priebehu konania zmenený, ale rozhodujúci je výrok, ktorým súd rozhodol o uplatnenom nároku. V prípade, ak navrhovateľ vezme v priebehu konania účinne návrh späť, súd prihliadne k tomu, kto späťvzatie (a s ním spojené čiastočné zastavenie konania) z procesného hľadiska zaviniť. Ak je tu dané zavinenie navrhovateľa, je treba vyvodiť, že v tomto rozsahu nemal vo veci úspech. Ak však bol pre správanie odporcu vzatý späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, mal navrhovateľ z tohto pohľadu vo veci plný úspech. Uvedené platí obdobne aj v prípade, kedy došlo k čiastočnému zastaveniu konania z iného dôvodu, než pre účinné späťvzatie návrhu. Pokiaľ však zaviniť zastavenie konania odporca, platí, že navrhovateľ mal vo veci plný úspech.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného výkladu ustanovenia § 142 ods. 1, 2 O.s.p., ak súd prvého stupňa zamietol návrh voči odporcom 1/, 2/ a odvolací súd na základe odvolania navrhovateľky v merite veci potvrdil zamietajúci rozsudok voči odporkyni 2/ (po späťvzátí návrhu v časti o 20.000,- Sk v priebehu odvolacieho konania), treba prisvedčiť správnosti záveru generálneho prokurátora, že v prejednávanej veci nemožno vylúčiť pre rozhodnutie o náhrade trov konania vo vzťahu k odporkyni 2/ použitie ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p., pokiaľ nebude preukázaná existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 150 O.s.p., a to aj napriek tomu, že žalobným návrhom žiadala navrhovateľka zaviazať na zaplatenie 100.000,-Sk odporcov 1/, 2/ spoločne a nerozdielne.

Aj keď v návrhu navrhovateľka žiadala zaviazať odporcov 1/, 2/ na zaplatenie žalovanej istiny s príslušenstvom spoločne a nerozdielne, neznamená to, že na strane odporcov ide o nerozlučné procesné spoločenstvo, kedy by sa musel rozsudok vzťahovať na všetkých odporcov spoločne a nerozdielne, čo by potom odôvodňovalo aj rozhodnutie o náhrade trov konania odporcov spoločným výrokom. Že v danom prípade o takéto spoločenstvo na strane odporcov nešlo, nasvedčuje aj výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorý posúdil uplatnený nárok samostatne voči každému z odporcov a rozhodol o každom z odporcov samostatným výrokom a bez ohľadu na výsledok sporu o náhrade trov prvostupňového i odvolacieho konania bez bližšieho odôvodnenia rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

So zreteľom na uvedené, pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh voči odporkyni 2/ v celom rozsahu, výrok jeho rozhodnutia vo veci samej ohľadom odporkyne 2/ je potom v rozpore so zmeňujúcim výrokom o náhrade trov prvostupňového konania i výrokom o náhrade trov odvolacieho konania, potom názor krajského súdu o čiastočnom úspechu odporkyne 2/ v konaní nemožno považovať za správny. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že rozhodnutie odvolacieho súdu o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania podľa § 142 ods. 2 O.s.p. vo vzťahu k odporkyni 2/ sa javí zmätočné a pre nedostatok dôvodov aj nepreskúmateľné.

Dôvodná je preto aj námietka generálneho prokurátora, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia vo výroku o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania nie je pre nedostatok dôvodov dostatočne preskúmateľné a nezodpovedá § 157 ods. 2 O.s.p. Súd musí dbať na to, aby odôvodnenie každého rozhodnutia bolo presvedčivé. V zmysle uvedeného ustanovenia má odôvodnenie rozsudku obsahovať (o. i.) stručný a jasný výklad o tom, ktoré skutočnosti mal súd preukázané a ktoré nie. Svoj výklad musí súd prispôbiť konkrétnym okolnostiam každej veci a v odôvodnení ho uviesť tak, aby jeho závery o rozhodujúcich skutočnostiach neboli pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov nepreskúmateľné. V rámci právneho posúdenia veci súd vyloží, ktoré ustanovenia zákona alebo iného právneho predpisu aplikoval, ako ich interpretoval, a ako preto rozhodol. V prejednávanej veci je podstatným a pre rozhodnutie o náhrade trov konania určujúcim posúdenie úspechu účastníkov v zmysle § 142 O.s.p. Všeobecné konštatovanie o čiastočnom úspechu účastníkov je pre rozhodnutie o náhrade trov konania nedostačujúce. Dovolateľ teda opodstatnene namieta, že konanie je v danom prípade postihnuté aj tzv. inou vadou konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) spočívajúcou v nepreskúmateľnosti odôvodnenia výroku o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania (§ 157 ods. 2 O.s.p.), majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Záverom dovolací súd dodáva, že aj v prípadoch, kde prichádza do úvahy rozhodovanie o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 1 O.s.p. vzhľadom na úspech účastníka v konaní, súd môže síce výnimočne, ak sú pre to dôvody hodné osobitného zreteľa, náhradu trov konania úspešnému účastníkovi celkom, alebo sčasti nepriznať (§ 150 O.s.p.). Úvaha súdu o tom, či sa jedná o takýto výnimočný prípad a či sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, musí však vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci, rozhodnutie súdu musí byť riadne a presvedčivo zdôvodnené, lebo inak je takýto postup, ktorý nie je

zdôvodnený, zásahom do základného práva obsiahnutého v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu však nevyplýva, že by odvolací súd v prejednávanej veci skúmal splnenie podmienok pre aplikáciu ustanovenia § 150 O.s.p., pretože odvolací súd svoje rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil iba poukazom na § 142 ods. 2 O.s.p. čiastočným úspechom účastníkov bez bližšieho zdôvodnenia.

Z uvedeného vyplýva, že právny záver krajského súdu, na ktorom založil rozhodnutie v napadnutom výroku o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, nie sú správne. Opodstatnený je preto názor generálneho prokurátora Slovenskej republiky, že napadnuté rozhodnutie vo výrokoch o trovách konania je postihnuté tzv. inou vadou a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. b/, c/ O.s.p.).

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie krajského súdu vo výroku o trovách konania podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Podľa § 243d ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2008

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: